

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління _____
(назва)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологія

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 5 Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Соціологія управління _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ спеціальна (фахова)/вибіркова _____
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна/дистанційна)
(денна / заочна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни історія соціології
(назва дисципліни)

Розробник:

старший викладач О. А. Сутула
(посада, науковий ступінь та вчене звання)(підпис)(ініціалита прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» червня 2023 року № 6

Завідувач кафедри В. М. Мороз
(ініціалита прізвище) (підпис)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми 054 Соціологія Соціологія управління

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

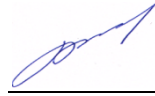
Гарант ОП Бірюкова М.В.
(ПІБ)

30.06.23
(Підпис, дата)

30.06.23

Завідувач кафедрою Мороз В.М.
(ПІБ)

(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ зп	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри (яка викладає)	Підпис завідувача кафедри (на якій викладається)	Підпис гаранта освітньої програми
1					
2					
3					
4					
5					

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - ознайомити студентів з теоретичними основами політичної науки, навчити вірно орієнтуватися в політичній площині, підготувати до активної участі в політичному житті.

Компетентності

- ЗК-113датність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- СК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та у світі в цілому

Результати навчання:

РН13. Знати принципи філософії гуманізму, специфіку та етапи розвитку української культурної традиції, її зв'язок зі світовою культурою, визначальні правові, економічні та суспільні норми та особливості функціонування соціальних об'єктів і вміти на основі цих знань здійснювати дослідницьку й сприяти управлінській діяльності.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Загальна соціологія	Соціологія конфлікту
Історія та культура України	Етносоціологія
Загальна психологія	Соціальні зміни: соціологічний вимір

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	з них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	90/3	48	42	32		16	34	1	+	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає **35,5%**

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	<p style="text-align: center;">Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.</p>	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	4	<p><u>Тема 1.</u> Сутність і роль політики та політології в житті суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика як соціальне явище. Структура і функції політики. 2. Становлення політології як науки і навчальної дисципліни. 3. Об'єкт і предмет вивчення політології. Її взаємодія з іншими науками. 4. Категорії політології. Її функції та завдання 5. Теоретична і прикладна політологія. 6. Методи політологічного дослідження 	
2	СР	5	<p><u>Тема 1.</u> Сутність і роль політики та політології в житті суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце політології в системі соціально-політичних наук. 2. Нові інформаційні технології і політика. 3. Роль політики в сучасному світі. 4. Взаємодія політики і економіки 5. Взаємодія політики і релігії 6. Взаємодія політики спорту 	4,5,9
3	ПЗ	2	<p><u>Тема 1.</u> Сутність і роль політики та політології у житті суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика як наука та мистецтво. 2. Об'єкт і предмет політології. Основні категорії та методи політичної науки. 3. Структура і функції політології. 4. Методи політологічного дослідження 5. Права людини як критерії гуманістичної політики. 6. Роль політики в житті сучасного суспільства. 	4,5,9
4	Л	4	<p><u>Тема 2.</u> Політична влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа влади. Соціальне призначення влади. 2. Основні підходи до визначення влади. 3. Походження і сутність політичної влади. 4. Основні види і форми влади. Політична влада. Державна влада. 5. Джерела та ресурси влади. Об'єкти та суб'єкти влади. 6. Суверенітет влади та її розподіл. 	

			7. Легітимність і криза легітимності влади. Ефективність і стабільність політичної влади. 8. Інститут політичної влади в Україні. Принцип розподілу влади.	
5	СР	5	<u>Тема 2. Політична влада.</u> 1 Сутність влади: основні теоретичні підходи. 2 Структура політичної влади. 3 Види влади. Специфіка політичної влади. 4 Проблеми легітимності влади. 5. М. Вебер про види легітимності влади. 6. К. Маркс про сутність економічної влади	2-4, 6, 15,16
6	ПЗ	2	<u>Тема 2. Політична влада та механізми її реалізації</u> 1. Влада як суспільне явище. Особливості політичної влади. 2. Структура політичної влади. 3. Легітимність влади. Типи і параметри легітимності. 4. Проблеми легітимності влади. 5. Влада і мораль: принципи взаємодії 6. ЗМІ і влада принципи взаємодії 7. Мотиви прагнення до влади та підкорення владі. 8. Підвищення легітимність влади політичним суб'єктом: можливості, джерела, структура, функційні обов'язки	2-4, 6, 15,16
7	Л	4	<u>Тема 3. Політичний режим та політична система суспільства</u> 1. Політичні режими як спосіб політичного панування. 2. Ознаки політичного режиму. 3. Типи політичних режимів. 4. Політичний режим сучасної України 5. Поняття політичної системи. Структура і функції політичної системи. 6. Умови ефективності і стабільності політичної системи. 7. Типи політологічних систем. 8. Порівняльний аналіз сучасних політичних систем. 9. Політична система України: особливості, структура і тенденції розвитку.	
8	СР	5	<u>Тема 3. Політичний режим та політична система суспільства</u> 1. Демократичний режим та його характеристика. 2. Поняття та джерела тоталітаризму. 3. Особливості авторитарного режиму і його конституційні спроможності. 4. Типологія та порівняльний аналіз політичних систем 5. Трансформація політичних режимів та політичних систем. 6. Авторитарний і тоталітарний режими: загальні та відмінні риси	1-6, 10
9	ПЗ	2	<u>Тема 3. Політичний режим і політична система</u> 1. Політичний режим: поняття і структура. 2. Трансформація політичних режимів. 3. Типи політичних систем.	1-6, 10

			<p>4. Поняття та джерела тоталітаризму. Фашизм і неофашизм: ідейні джерела, соціальна база, цілі.</p> <p>5. Демократичний режим та його характеристика. Пряма та представницька форми демократії.</p> <p>6. Сучасні принципи політичної системи і політичного режиму в Україні.</p>	
10	Л	4	<p><u>Тема 4. Держава як базовий інститут політичної системи.</u></p> <p>1. Поняття держави і її соціальне призначення.</p> <p>2. Основні теорії походження держави.</p> <p>3. Ознаки держави.</p> <p>4. Структура і функції держави.</p> <p>5. Форми політичного правління. Монархія і республіка та їх форми.</p> <p>6. Форми державно-територіального устрою. Унітарна та федеративна держави. Конфедерація.</p> <p>7. Правова держава: сутність і основні принципи.</p> <p>8. Економічна та соціальна політика держави.</p> <p>9. Громадянське суспільство України під час російсько-української війни.</p>	
11	СР	5	<p><u>Тема 4. Держава як базовий інститут політичної системи.</u></p> <p>1. Виникнення держави.</p> <p>2. Основні теорії походження держави.</p> <p>3. Структура та функції держави.</p> <p>4. Економічна та соціальна політика держави.</p> <p>5. Інститут президентства в сучасному світі.</p> <p>6. Українська державність: проблеми та перспективи.</p> <p>7. Роль громадянського суспільства в системі протидії політичній владі.</p> <p>8. Правова держава: сутність і основні принципи.</p>	4,7, 8, 10
12	ПЗ	2	<p><u>Тема 4. Держава як базовий інститут політичної системи.</u></p> <p>1. Політична наука про роль та суспільне призначення держави.</p> <p>2. Форми державного правління та форми державного устрою.</p> <p>3. Поняття, ознаки і структура громадянського суспільства.</p> <p>4. Взаємодія громадянського суспільства і держави.</p> <p>5. Концепція громадянського суспільства в політичній науці.</p> <p>6. Теорія М. Вебера про контроль державного апарату з боку громадянського суспільства.</p> <p>7. Громадянське суспільство України під час російсько-української війни</p>	4,7, 8, 10
13	Л	4	<p><u>Тема 5. Політичні партії та виборчі системи</u></p> <p>1. Генеза політичних партій.</p> <p>2. Передумови виникнення партій сучасного типу та їх роль у житті суспільства.</p> <p>3. Ознаки та функції політичних партій.</p> <p>4. Партійні фракції, коаліції, домовленості.</p> <p>5. Сутність і різновиди партійних систем.</p> <p>6. Особливості і передумови формування політичних партій і</p>	

			<p>рухів в Україні.</p> <p>7. Характеристика основних політичних партій в Україні: загальні і відмінні риси.</p> <p>8. Соціальні функції й види виборів.</p> <p>9. Принципи виборів. Типи виборчих систем.</p> <p>10. Виборча система України.</p>	
14	СР	5	<p><u>Тема 5. Політичні партії та виборчі системи</u></p> <p>1. Генезис політичних партій.</p> <p>2. Передумови виникнення партій сучасного типу та їх роль у житті суспільства.</p> <p>3. Ознаки та функції політичних партій.</p> <p>4. Партійні фракції, коаліції, домовленості.</p> <p>5. Сутність і різновиди партійних систем.</p> <p>6. Особливості і передумови формування політичних партій і рухів в Україні.</p> <p>7. Партії в системі владних відносин.</p> <p>8. Основні підходи до вивчення політичних партій.</p> <p>9. Виборча система в Україні: переваги і недоліки.</p>	1-5,11-14
15	ПЗ	2	<p><u>Тема 5. Політичні партії та виборчі системи</u></p> <p>1. Політичні партії: суть і роль в суспільстві та їх типологія.</p> <p>2. Сутність і різновиди партійних систем.</p> <p>3. Сучасні виборчі системи.</p> <p>4. Новітні тенденції в еволюції партій</p> <p>5. Плюси і мінуси багатопартійності.</p> <p>6. Мажоритарна система виборів: переваги і недоліки</p> <p>7. Основні переваги пропорційної системи виборів.</p>	1-5,11-14
16	Л	4	<p><u>Тема 6. Політична еліта і лідерство</u></p> <p>1. Поняття політичної еліти.</p> <p>2. Основні концепції політичного елітизму.</p> <p>3. Соціальні причини елітарності сучасного суспільства.</p> <p>4. Типологія еліт.</p> <p>5. Проблеми формування політичної еліти в Україні.</p> <p>6. Поняття лідерства: політичний аспект.</p> <p>7. Підходи до визнання лідерства. Основні теорії лідерства.</p> <p>8. Типи політичних лідерів. Функції політичного лідера.</p> <p>9. Роль політичного лідера в сучасному світі. Імідж лідера.</p> <p>10. Особливості політичного лідерства в транзитивний період.</p>	
17	СР	5	<p><u>Тема 6. Політична еліта і лідерство</u></p> <p>1. Поняття і особливості політичних еліт як суб'єктів політики, їх структура й системи відбору.</p> <p>2. Сутність, зміст, функції політичного лідерства та його типологія.</p> <p>3. Проблеми становлення політичної еліти та політичного лідерства в Україні.</p> <p>4. Типи політичних лідерів. Функції політичного лідера.</p> <p>5. Роль політичного лідера в сучасному світі. Імідж лідера.</p>	1,10,14,16

			6. Особливості політичного лідерства в транзитивний період.	
18	ПЗ	2	<p><u>Тема 6.</u> Політична еліта і лідерство</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політична еліта як суб'єкт політики. Механізми формування еліт. 2. Лідерство та його специфіка в політиці. Типологія політичного лідерства. 3. Політичні еліти та лідерство в сучасній Україні. 4. Що означає бути політичним лідером України? 5. Лідерство і популізм. 6. Основні складові іміджу політичного лідера. 7. Культ особистості і його природа. 8. Сучасна еліта і демократія у світі 	1,10, 14, 16
19	Л	4	<p><u>Тема 7.</u> Політична культура і політична участь</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та основні підходи до визначення політичної культури. 2. Структурні компоненти та функції політичної культури. 3. Типологія політичної культури (Г. Алмонд, С. Верба тощо). 4. Чинники формування політичної культури. Особливості становлення політичної культури в Україні 5. Політична участь: форми, типи, суб'єкти. 6. Мотивація політичної участі. Види політичної участі. 7. Поняття і сутність політичної соціалізації. 	
20	СР	5	<p><u>Тема 7.</u> Політична культура і політична участь</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної культури, її структура, типи і функції. 2. Політична участь та її форми. 3. Політична соціалізація особистості 4. Політична освіта – важливий засіб політичної соціалізації. 5. Майданна революція як форма політичної участі. 6. Особливості політичної участі молоді. 	3, 9, 16
21	ПЗ	2	<p><u>Тема 7.</u> Політична культура і політична участь</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної культури, її структура, типи і функції. 2. Політична участь та її форми. 3. Політична соціалізація особистості. Етапи політичної соціалізації. Агенти політичної соціалізації. 4. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу. 	3,9,16
22	Л	4	<p><u>Тема 8.</u> Світовий політичний процес.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня політика держави: функції, цілі, засоби. 2. Поняття, типи і види міжнародних відносин. 3. Методи і засоби регулювання міжнародних конфліктів. 4. Роль міжнародних організацій у світовому політичному процесі. 5. Особливості і тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин. Геополітичні аспекти. 6. Основні виміри національної безпеки України. 7. Російсько-українська війна: хронологія подій. 	

23	СР	7	<p><u>Тема 8. Світовий політичний процес.</u></p> <p>1. Зовнішня політика держави: функції, цілі, засоби. 2. Міжнародні відносини: поняття, суб'єкти, форми й принципи. 3. Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин. 4. Основні суб'єкти міжнародних відносин. 5. Роль міжнародних організацій в сучасному світі. 6. Україна в сучасному геополітичному просторі</p>	4,6, 7,8
24	ПЗ	1	<p><u>Тема 8. Світовий політичний процес</u></p> <p>1. Міжнародні відносини та міжнародна політика. 2. Сутність та основні способи вирішення глобальних проблем сучасності 3. Україна в сучасному геополітичному просторі. 4. Національні інтереси України. 5. Україна в загальноєвропейському політичному процесі. 6. Соціальні, економічні, політичні, духовні трансформації українців під час російсько-української війни.</p>	4,6,7, 8
	ПЗ	1	Контрольна робота	
Разом (годин)		90		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	16
2	Підготовка до практичних(семінарських)занять	8
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	-
4	Виконанняіндивідуальних завдань:	18
5	Інші види самостійної роботи: написання курсової роботи	-
	Разом	42

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом третього семестру студент здійснюється підготовка та захист презентації за темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому)
-------	---	------------------------------

		тижні)
1	<p>В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію за темою реферату.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняльний аналіз сучасних політичних систем. 2. Порівняльний аналіз тоталітарного та демократичного політичних режимів. 3. Аналіз політичного устрою країн світу. 4. Порівняльний аналіз плюсів і мінусів федералізму і унітаризма в світі (і в Україні). 5. Інститути громадянського суспільства в Україні. 6. Порівняльний аналіз політичних партій по суспільно-політичній доктрині і по ідеологічному виду (консервативні, ліберальні, комуністичні, соціалістичні, національні, релігійні). 7. Парламентські партії України. 8. Порівняльний аналіз плюсів і мінусів пропорціональних та мажоритарних виборчих систем в світі (і в Україні). 9. Політична символіка як елемент політичної культури. 10. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу. 11. Політичні портрети і іміджі сучасних політичних лідерів. 12. Види політичної активності молоді. 13. Засоби зовнішньої політики держави. 	<p>2-4</p> <p>5-6</p> <p>7-8</p> <p>9-10</p> <p>11-12</p> <p>13-14</p> <p>15-16</p>
2	<p>Студент виконує письмову контрольну роботу з однією із тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика і економіка: принципи взаємодії 2. Політика і релігія: принципи взаємодії 3. Політика і мода: принципи взаємодії 4. Політика і спорт: принципи взаємодії 5. Політика і музика: принципи взаємодії 6. Влада і мораль: принципи взаємодії 7. ЗМІ і влада: принципи взаємодії 8. Мотиви прагнення до влади та підкорення владі. 9. Як може політичний суб'єкт підвищити легітимність своєї влади? 10. Цінності та життя громадян тоталітарних держав 11. Як демократія породжує авторитаризм. 12. Дві сторони демократії. 13. Федерація та унітаризм: порівняльний аналіз; 14. Різновиди та причини збереження сучасних монархічних держав 15. Переваги та недоліки республіканських форм правління 16. Взаємодія третього сектору та муніципальної влади: приклад Вашого регіону; 17. Новітні тенденції в еволюції партій 18. Плюси і мінуси багатопартійності. 19. Мажоритарна система виборів: переваги і недоліки 20. Основні переваги пропорційної системи виборів 	<p>15-16</p>

	<p>21.Що значить бути політичним лідером? 22.Лідерство і популізм. 23. Основні складові іміджу політичного лідера 24. Культ особистості і його природа 25. Сучасна еліта і демократія у світі 26. Регіональні особливості політичної культури в Україні. 27. Майданна революція як форма політичної участі. 28.Особливості політичної участі молоді. 29. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу. 30.Політична освіта – важливий засіб політичної соціалізації. У роботі при виконанні цього завдання студент має розкрити наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ визначення поняття; ➤ з'ясування структури, суб'єктів даного політичного явища, інституту; ➤ розкриття специфіки даного виду політичної поведінки (мотивація, ресурси тощо); ➤ визначення тенденцій розвитку даного політичного явища, інституту в сучасному світовому або українському суспільстві. <p>Друга частина модульної контрольної роботи складається з тестів.</p>	
--	--	--

Реферати

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
----------	--	---

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Роль політики в житті сучасного суспільства. 2. Права людини як критерії гуманістичної політики. 3. Політика як наука та мистецтво. 4. Суб'єкти та об'єкти владних відносин. Їх різноманіття. 5. Легітимність та ефективність політичної влади. 6. Приклади використання важливих ресурсів політичної влади. 7. Авторитарний і тоталітарний режими: загальні та відмінні риси. 8. Фашизм і неофашизм. Ідейні джерела, соціальна база, цілі. 9. Пряма та представницька форми демократії. 10. Об'єктивні та суб'єктивні фактори трансформації політичних режимів. 11. Інститут президентства в сучасному світі. 12. Українська державність: проблеми та перспективи. 13. Роль громадянського суспільства в системі протиполюсильної влади. 14. Правова держава: сутність і основні принципи. 15. Партії в системі владних відносин. 16. Основні підходи до вивчення політичних партій. 17. Виборча система в Україні: переваги і недоліки. 18. Харизматичні лідери та їх роль в історії. 19. Культ особистості і його природа. 20. Імідж лідера. 21. Феномен політичного відчуження. 22. Сучасні теорії еліт 23. Система рекрутування еліт у сучасній Україні. 24. Г. Лебон про масову поведінку в політиці. 25. Постмодерна політична культура інформаційних суспільств 26. Типи, механізми і стадії політичної соціалізації. 27. Політичні субкультури України. 28. Основні суб'єкти міжнародних відносин. 29. Роль міжнародних організацій в сучасному світі. 30. Особливості геополітичного положення України. 	<p style="text-align: center;">2-3</p> <p style="text-align: center;">4-5</p> <p style="text-align: center;">6-7</p> <p style="text-align: center;">8-9</p> <p style="text-align: center;">10-11</p> <p style="text-align: center;">12-13</p> <p style="text-align: center;">14-15</p>
--	---	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекційних занять з навчальної дисципліни передбачено застосування таких методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод (демонстрація на екрані слайдів презентацій, візуалізації навчального матеріалу); метод проблемного

викладення; частково-пошуковий, або евристичний метод (лекції за окремими темами викладаються в проблемній формі)

Під час проведення семінарських занять застосовується: репродуктивний метод (засвоєння базових понять курсу); частково-пошуковий, або евристичний метод (під час підготовки індивідуальних проєктів); дослідницький метод (студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть дослідження, виміри та виконують інші пошукові дії для створення презентації на задану тему). Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі дискусії.

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотують нову інформацію у власні конспекти.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Дискусії та «мозковий штурм» як елементи лекційних та практичних занять стимулюють розумову активність студентів, сприяють глибшому засвоєнню вивченого матеріалу.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з презентаціями. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Під час семінарського заняття обов'язково за кожною темою оцінюються рівень знань студентів за допомогою тестових завдань за темою. Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку, яка додається до загального рейтингу.

Підготовка проекту соціологічного дослідження – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа запропонованих тем, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. По суті студент розробляє проект розвідувального дослідження: формулює його мету, гіпотези, завдання, розробляє інструментарій такого дослідження тобто методичні документи: анкети, бланк — інтерв'ю, картки спостереження, картки вивчення документів та ін.

Виконану роботу студент презентує на семінарському занятті.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі заліку.

Залік – тестові завдання за темами курсу, представлення реферату у вигляді презентації, контрольна робота

Контрольні питання з курсу до заліку.

1. Об'єкт та предмет політології.
2. Місце політології в системі наукових знань про суспільство.
3. Теоретична та прикладна політологія.
4. Функції політології.
5. Методи політології.
6. Сутність влади: основні теоретичні підходи
7. Структура політичної влади
8. Види влади. Специфіка політичної влади
9. Проблеми легітимності влади
10. Політичний режим: поняття і ознаки
11. Демократичний режим та його характеристика.
12. Поняття та різновиди тоталітаризму.
13. Особливості авторитарного режиму.
14. Особливості політичного режиму України.
15. Сутність та структура політичної системи суспільства.
16. Типи політичних систем.
17. Політична система України.
18. Соціальне призначення, структура та функції держави.
19. Монархія як форма правління.
20. Відмінність парламентської монархії від абсолютної.
21. Республіка як форма правління.
22. Відмінність президентської республіки від парламентської.
23. Особливості парламентсько-президентської форми республіки.
24. Унітарна держава як форма державного устрою.

25. Федерація: ознаки та принципи організації.
26. Україна: особливості політичного правління та державного устрою.
27. Ознаки та функції політичних партій.
28. Класифікація політичних партій.
29. Типологія партійних систем.
30. Особливості та передумови становлення багатопартійності в Україні.
31. Соціальні функції й види виборів.
32. Принципи виборів.
33. Типи виборчих систем.
34. Виборча система України.
35. Поняття політичної культури і її структурні елементи.
36. Типологія політичної культури.
37. Шляхи формування політичної культури.
38. Особливості політичної культури України .
39. Політична участь.
40. Політичне відчуження особистості і причини його виникнення.
41. Політична соціалізація.
42. Природа і сутність лідерства.
43. Роль та функції політичного лідерства в суспільстві.
44. Походження політичної еліти і її роль у суспільстві.
45. Політична еліта: структура і системи відбору.
46. Проблеми формування політичної еліти в Україні.
47. Зовнішня політика держави: функції, цілі, засоби.
48. Міжнародні відносини: поняття, суб'єкти, форми й принципи.
49. Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин.
50. Україна в сучасному геополітичному просторі.

2. Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання тестів, самостійних робіт, індивідуальних завдань, есе, командних проектів, презентацій, ведення конспектів лекцій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінці виконання тестових завдань, оцінок під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення змістовного модулю. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на тестові завдання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Перевірка лекційного конспекту та словника базових понять – проводиться в рамках практичного заняття, присутність на лекції і ведення конспекту та словника може оцінюватися в балах та враховуватися у кумулятивній оцінці.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проекту передбачає командну або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення презентації за допомогою мультимедійного обладнання в присутності викладачів кафедри.

Ціль проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та умінь використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві.

Індивідуальний проект виконується за персональною темою.

Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (3-4 люд.)

Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Поточне тестування	Контрольні роботи	Індивідуальні завдання	Підготовка презентації	Залік	Сума
30	10	10	20	30	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу , що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений програмою; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання. 	Відповіді на запитання містять певні неточності;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання . 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень програми курсу та спроможність надавати відповіді на питання. 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал

60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень програми курсу,	Незнання окремих питань з матеріалу програми курсу - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу курсу - істотні помилки у відповідях на запитання;
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу курсу; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень;

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) силабус
- 2) робоча програма навчальної дисципліни
- 3) плани семінарських занять
- 4) завдання для самостійної роботи
- 5) екзаменаційні питання
- 6) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 7) електронні версії навчальної і наукової літератури
- 8) сайт кафедри:
<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/metodichni-materiali/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література	
1	Головатий М. Ф. Людина і політика : підруч. для студ. ВНЗ Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К.: Персонал, 2012. - 351 с.
2	Дей М. О. Політологія у схемах, таблицях та визначеннях : навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. О. Дей, О. І. Ткач; НАН України, Київ. ун-т права. - Київ : Ліра-К, 2014.-170 с.
3	Політологія : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навч.закладів / Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, В. Я. Зимогляд, Н. П. Осипова. – 2-ге вид.,перероб.ідоп. – К. : Ін Юре, 2015. – 519с.
4	Семке Н. М. Політологія: навч. посібник – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 384 с.
5	Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник / П. П. Шляхтун. — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 472 с.
Допоміжна література	
6	Требін М.П. Соціально-політичні студії / М. П. Требин. – Х.: Право, 2017. – 696 с 2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 348 с.
7	Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. – К.: «Києво-Могилянська академія», 2020. – 436 с.
8	Світова гібридна війна: український фронт : кол. моногр. / Нац. ін-т стратег. дослідж. ; за заг. ред. В. П. Горбулін. – Київ : НІСД, 2017. – 494 с.
9	Політологія: підручник / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, І. О. Поліщук, Г. Ю. Васильєв, В. Я. Зимогляд; ред.: М. П. Требін; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». - Х.: Право, 2013. - 414 с.
10	Історія політичної думки: підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л.: «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.
11	Fiorina M. Retrospective voting in American National Elections// American Journal of Political Science. Vol 22. No 2. – pp. 426–443.
12	Lewis-Beck M. S., Rice T. W. Forecasting Elections. Washington : Congressional quarterly press, 1992. – 164 p.c.
13	Неліпа Д. В. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 311 с.
14	Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навчальний посібник / За заг. ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім.. І.Ф. Кураса НАН України, 2012. – 400 с.
15	Гуменюк Л.Й.Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1

	%82.1.pdf
16	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/2/соціологія%202.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- <http://www.president.gov.ua> - офіційне Інтернет - представництво Президента України;
- <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України;
- <http://www.kmu.gov.ua/control> - Урядовий портал - єдиний веб портал органів виконавчої влади;
- <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України;
- <http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд України: інформаційний сервер;
- <http://www.cvk.gov.ua> - Центральна Виборча Комісія України. Офіційний веб-сервер.
- <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І Вернадського;
- <http://www.intellect.org.ua> - мережа аналітичних центрів України;
- <http://www.dif.org.ua/> - сайт фонду «Демократичні ініціативи»;
- <http://www.uceps.org.ua/> - Український центр економічних і політичних досліджень О. Разумкова;
- <http://www.sms.org.ua> - Центр „Соціальний моніторинг”;
- <http://www.freedomhouse.org.ua/> - сайт українського відділення міжнародної організації FreedomHouse